№ 52 ԿԻՐԱԿԻ 9 ՄԱՐՏԻ

1914

ՔԱՌԱՍՈՒՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ 9 ՄԱՐՏԻ № 52

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 րուբլի. ամսական 85 կոպ.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул. № 5.
Tiflis, Rédaction „Mschak"
Խմբագրատան տելեֆօն № 2—53.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզւով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10—20 կոպ.
Տպարանի տելեֆօն № 67.

ՍՏԱՑՎԱԾ ԵՆ ԽՈՇՈՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՆՈՐՈՅԹՆԵՐ

ԹԷ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ԹԷ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՖԻՐՄԱՆԵՐԻՑ

„Ս. Մ. ԿԻՐԱԿՈԶՈՎ ԵՒ Բ. Գ. ՕԳԱՆՈՎ"

ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՄՕԴԱՅԻՆ-ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐԱՅԻՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ

ՄԻԽԱՅԼՕՎՍԿԻ ՊՐ., ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԴԻՄԱՑ

14. 1—1

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ (ՍԱՆԴՐՕ) և ԵԿԱՏԵՐԻՆԷ ՅԱԿՈԲԵԱՆԸ յայտնում են, որ այսօր, կիրակի, մարտի 9-ին, առաջինի անմոռանալի մօր և երկրորդի մօրաքրոջ՝

ՄԱՐԻԱՄ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ

մահվան ՏԱՐԵԼԻՑԻ օրը կը մատուցվի պատարագ և կը կատարվի հոգեհանգիստ Մէյդանի ս. Գէորգ եկեղեցում։ Պատարագի սկիզբը առաւօտ. ժամը 10½-ին, իսկ հոգեհանգիստը ժամը 12-ին։

Վշտահար ՄԱՐԻԱՄ ՄՕՎՍԷՍԵԱՆ ՌՈՍՏԵՒԱՆԵԱՆԸ իր զաւակներով, ՆԱՏԱԼԻԱ ՄՕՎՍԷՍԵԱՆ և ՅՈՎՍԷՓ ՆԱԶԱՐԵԱՆՑՆԵՐԸ, ՆԻՆԱ ՄՕՎՍԷՍԵԱՆ և ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ՆՍԱՑԵԱՆՑՆԵՐԸ խորին վշտով յայտնում են ազգականներին և ծանօթներին իրանց սիրելի և անմոռանալի եղբօր և անհրօրդի՝ Թիֆլիսի տոհմական պատուաւոր քաղաքացի՝

ՍԵԴՐԱԿ ՄՕՎՍԷՍԵԱՆ ՏԷՐ-ԱՌԱՔԵԼԵԱՆՑԻ

վաղաժամ մահը, որ տեղի ունեցաւ կարճատև, բայց ծանր հիւանդութիւնից յետոյ մարտի 7-ին, երեկոյեան ժամը 10-ին։ Ամբիծքը երկուշաբթի, մարտի 10-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին։ Մարմնի յուղարկաւորութիւնը երեքշաբթի, մարտի 11-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, հանգուցեալի բնակարանից (Католическая ул., Архивный пер. № 22) դէպի Մէյդանի ս. Գէորգ եկեղեցին։ Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը։

206. 2—1

ՎԱՐԴՈՒՀԻ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՍԱՀԱԹՉԵԱՆԸ իր զաւակներով, Յովհաննէս և Կարապետ Յարութիւնեան Սահաթչեանները իրանց ամուսիններով խորին վշտով յայտնում են բարեկամներին և ծանօթներին առաջինների անմոռանալի ամուսնու և հօր, վերջինների եղբօր և տագեր՝

ՂԱԶԱՐՈՍ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ՍԱՀԱԹՉԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ մարտի 6-ին։ Ամբիծքը երկուշաբթի, մարտի 10-ին, երեկ. ժ. 7-ին, (Միքայէլեան փողոց № 177, տ. Մաղաքեանների)։ Յուղարկաւորութիւնը երեքշաբթի, մարտի 11-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, դէպի Ջիգրաշէնի եկեղեցին և այնտեղից Խօջիվանքի գերեզմանատունը։

209. 2—1

ՄԱՐԻԱՄ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ՄԱՂԱՔԵԱՆԸ և որդիքն՝ Թադէոս, Բարդուղիմէոս, Մկրտիչ և Գէորգ Ներսէսեան Մաղաքեանները իրանց ընտանիքներով յայտնում են բարեկամներին ու ծանօթներին իրանց սիրելի փեսայի՝

ՂԱԶԱՐՈՍ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ՍԱՀԱԹՉԵԱՆԻ

մահը։ Ամբիծքը երկուշաբթի, մարտի 10-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին (Միքայէլեան փողոց, № 177, տ. Մաղաքեանների)։ Յուղարկաւորութիւնը երեքշաբթի, մարտի 11-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, դէպի Ջիգրաշէնի եկեղեցին և այնտեղից Խօջիվանքի գերեզմանատունը։

210. 2—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱՒԱԳ ԱՐ. Ն. ՄԻԼԵԱՆԸ

խնդրում է Թիֆլիսի պ. պ. վաճառականներին, որոնք ունեն դասային վկայականներ, շնորհ բերել կիրակի, մարտի 9-ին 1914 թ., առաւօտեան ժամը 11-ին, Վաճառականական Ընկ. ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻՆ, որ տեղի կունենայ Կամէրայի շէնութեան մէջ (Բէբուտովսկայա փող. № 50), քննելու հետևեալ հարցերը.

1) Քննութիւն 1912 թ. վաճառ. ելից և մտից գումարների, հանդերձ վերստ. յանձ.-ի եզրակացութեան և վաճ. Աւագի զեկուցման՝ յիշեալ ժամանակաշրջանի գործուն. մասին։

2) Քննութիւն Թիֆլիսի Սեռտր. Դպրոցի 1912—1913 ուս. տարվայ հաշւետուութեան։

3) Նոյնը—Մանթաշեան Առևտր. Դպրոցի վերաբերմամբ նոյն տարվայ։

4) Ընտրութիւն անդամների և փոխ-անդամների՝ քաղաքի հարկաբաժան 5 առեաններ համար, համաձայն քաղաքի որոշած հարկային քաղաքամասերի (Յ-ական անդամ և 1 փոխ-անդամ իւրաքանչիւր Առեանի համար)։

5) Ընտրութիւն Թիֆլիսի Առևտ. Դպրոցի Հոգաբարձ. Խորհրդի մէջ մասնակցող 1 անդամի, ի տեղի վախճանված Ա. Յ. Փրիդոնեանի։

6) Ընտրութիւն 2 անդամի և 2 փոխ-անդամի՝ Թիֆլիսի Որբերի դատարանի համար, ի տեղի ժամանակը լրացած լիազօրների՝ Մ. Մարտիրոսեանի, Մ. Փարսադանեանի, Ա. Ղմնդաղապեանի և հանգուցեալ Ի. Նիկողոսեանի։

7) Ընտրութիւն Վաճառ. Աւագի, ի տեղի ժամանակը լրացած Ար. Ն. Միլեանի և նրա 2 օգնականների՝ Վ. Ս. Եղիազարեանի և Ս. Գ. Կաֆեանի։

8) Ընտրութիւն վերստ. յանձ.-ի 3 անդամի և 1 փոխ-անդամի, ի տեղի ժամանակը լրացած Խ. Տ. Աֆրիկեանի, Ս. Գ. Յարութիւնեանի, Ա. Ն. Սէյլանեանի և Ս. Վ. Կվաչաձէի։

„ԺԻՐԱՐԴՈՎԻ"

ԽԱՆՈՒԹ

ԴՎՈՐՑՕՎԱՅԱ ՓՈՂ. ՏԵԼԵՖՕՆ № 145.

Երկուշաբթի օրվանից, մարտի 10-ից, մինչեւ շաբաթ, մարտի 15-ը

Նշանակված է ֆիրմայի բոլոր ապրանքների վաճառք

ԶԳԱԼԻ ՊԱԿԱՍԵՑՎԱԾ ԳՆԵՐՈՎ

Այն է՝ քաթանեղէնի, աղլուխների, սեղանատան և թէյի սպիտակեղէնի, վերմակների, սպիտակեղէնի և զգեստեղէնի համար գունաւոր գործուածքների, բաղանիքային սրբիչների։ Գուլպաներ։ Տղամարդկանց և կանանց սպիտակեղէն, բաճկոններ և ասեղնագործ զգեստեղէն։

ԱՌԱՆՁՆԱՊԷՍ ԽՈՇՈՐ ԶԵՂՋՈՎ

Պորտիէրներ, կահ-կարասեղէնի կտորեղէններ, տիւլեր, վարագոյրներ, գօրծկաներ։

Ամեն օր ստացվում են սեզօնային նորոյթներ բոլոր ապրանքներից:

(Ն.) տա. 208. 2—1

„Ս. Մ. ԿԻՐԱԿՈԶՈՎ ԵՒ Բ. Գ. ՕԳԱՆՈՎ"

ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ ՊԱՀԵՍՏԸ

(Արմեանսկի բազար, Մանթաշեանի գօտիների դվորի ներսը № 39—40)

ՏԵԼԵՖՕՆ № 8—68.

Յայտնում է ի տեղեկութիւն պ. պ. գնողների, որ Թիֆլիսի իր պահեստում առաջիկայ գարնանային և ամարային սեզօնների համար ստացված են խոշոր քանակութեամբ զանազան տեսակի մօդային-մանուֆակտուրային ապրանքներ՝ ինչպէս ռուսական, նոյնպէս և արտասահմանեան յայտնի ֆիրմաներից։

ԱՊՐԱՆՔԸ ԲԱՑ Է ԹՈՂՆՎՈՒՄ ՆԱԵՒ ԿՏՈՐՈՎ ԳՆՈՂՆԵՐԻՆ

ՊԱՀԵՍՏՈՒՄ ԿԱՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ.

ՄԱՀՈՒԴԵՂԷՆ, ԲՐԴԵՂԷՆ, ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ, ՏԻՒԼԻ, ԲԱԹԱՆԵՂԷՆ, ԲԱՄԲԱԿԵՂԷՆ, ԳՈՐԳԵՂԷՆ ԵՒ ԱՅԼ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.

(Կ.Հ.) տա. 174. 3—3

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Մ. Ի. ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ

(Ասսիստենտ Բեռլինի պրօֆ. Պօզնէրի)

վերադառնալով արտասահմանից, ներկայ տարվայ մայիս ամսից կը վերանորոգէ հիւանդների ընդունելութիւնը ՊԵՍՏԻ-ԳՕՐՍԿՈՒՄ։

(Կ. Հ.) տա. 104. 50—9

ԿԱՐՍՈՒՄ

Բժիշկ

Լ. Գ. Տէր-Գրիգորեանց

Մասնագէտ կանացի և վեներական հիւանդութիւնների, Միխայլօվսկայա փող. տուն Շալվէրդեանի, նօտարի գրասենեակի մօտ, ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ է երեկ. ժամը 5—6-ը։

(Կ.Հ.) տա. 190. 5—3

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Ս. ԿԵՕՆՋԵԱՆ

Ընդունում է ատամի և բերանի հիւանդութիւն ունեցողներին. պլոմբ, արհեստական ատամներ, ատամի հեռացում, (առանց ցաւի):

Ընդունելութիւնը՝

Ամէն օր { Առաւօտեան ժ. 9—2-ը / Երեկոյեան ժ. 4—7-ը

Անկիւն Սբաս-Սբաղսկայա հրապարակի և Լերմոնտօվսկայա փողոցի, № 1.

(Ա.Հ.Կ.) տա. 679. 74—71

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾ. ԸՆԿ. ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ
Կիրակի, մարտի 9-ին, ցերեկվայ ժամը 12½-ին
Տեղի կունենայ
Թիֆլիսի Հայոց Երաժշտ. Ընկերութեան առաջին
ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ
ՕՐԱԿԱՐԳԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ ԵՆ՝
1) Հաշւետւութիւն 1913 թ. գործունէութեան.
2) 1914 թ. գործունէութեան նախահաշւի քննութիւն.
3) Վարչութեան երեք անդամի, փոխ-անդամների և վերստուգիչ յանձնաժողովի ընտրութիւն։
(4.) 191. 2—2

ՑԻՆԿՕԳՐԱՖԻԱ Ա. ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ և Ա. ՍԻՒՏԵԱՆ
Պատրաստում է ԿԼԻՇԷ ցինկի...

ԿՆԱՐՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
Ռուսթավելեան 13, ընդ. ժամը 4—21.
Հիւանդանոցի բժիշկները
Ա. Ա. Ցարուխեանց
Տ. Ն. Մեսխիշվիլի
Վ. Ա. Զալթրինեան
Ի. Գ. Կալանթարեանց
Ա. Ա. Սոլիկեան
Գ. Ն. Տէր-Մինասեան
Ա. Բ. Փիլոս
Ս. Փ. Տամազուրեանց
(4.) 868. 100—35

Ատամի հիւանդութիւնների բժշկապետ
Գ. Գ. ՄԵՀՐԱԲԵԱՆՑ
Бебутовская 23, тел. 7—92.
(4.) 977 100—93

ՆԿԱՐԻՉ
Ա. ՖԻՓԼԱՃԵԱՆԻ
ԱՆԻԻ ԱԼԲՈՄԸ
ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ Է
(4.) 122. 25—5

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅՈՒՄ

Մինչև այժմ Ամերիկա էին գաղթում Թիւրքահայերը։ Այժմ սկսել են Ամերիկա գաղթել և Անդրկովկասից՝ Ալեքսանդրոպոլի և Ախալքալաքի գաւառներից։

Ինչո՞ւ են գաղթում հայերը Ամերիկա, այդպիսի մի հեռաւոր երկիր, ուր նրանք վերջ ի վերջոյ պէտք է ճնշվեն կեանքի դժնդակ անիւի տակ և անհետանան։

Թիւրքիայից հայերը առաջ գաղթում էին, որովհետև այդ երկրում ապրելու, շնչելու հնարաւորութիւն չը կար, որովհետև նա դժոխք էր իր բնակիչների համար։ Վերջին մի քանի տարիները հայերը սկսեցին մի քիչ ազատ շունչ քաշել, և սակայն գաղթականութեան հոսանքը աւելի սաստկացաւ, ինչպէս պերճախօս թւանշաններով ցոյց տուեց «Մշակի» թղթակիցը Ամերիկայից (տես «Մշակ» № 50)։ Այդ հանգամանքը ստիպում է մեզ մտածել, որ կամ շարունակում է լինել նախկին դժոխքը, ինչպէս պընդում են ոմանք, հակառակ ռէժիմի փոփոխութեան, և կամ հայերի մտածելակերպի մէջ առաջ է եկել մի արմատական յեղաշրջում, շնորհիւ հայ քաղաքական կազմակերպութիւնների պրոպագանդայի և ուսումների, որոնք ոչնչացրել են հայի մէջ հայրենիքի, հայրենասիրութեան գաղափարը և դարձրել են նրան շահասէր, ոսկէ հորթի երկրպագու, աշխարհային բարիքների տենչացող, նիւթապաշտ, ինչպէս կարծում են ոմանք։ Թէ որն է ճիշդը այդ կարծիքներից, չենք կարող ասել, քանի որ չունենք տուեալներ և փաստեր և քանի որ թիւրքահայ մամուլը ոչ մի լուսաբանութիւն չը մտցրեց այդ բարդ հարցերի մէջ։ Բաւականանանք միայն արձանագրելով փաստը և այն կարծիքն յայտնելով, որ ամենից հաւանականն է, թէ գաղթականութեան գլխաւոր պատճառը թիւրքահայերի համար հողի պակասութիւնը կամ հողազրկութիւնն է։

Եւ այդ պատճառը, որ թիւրքահայերի համար հաւանական ենք համարում, մեր ռուսահայ գիւղացիների գաղթականութեան համար միակն ենք համարում, այսինքն, որ մեր գիւղացիները գաղթում են Ամերիկա հողի պակասութեան պատճառով և այն նըկատումով, որ այդտեղ նոյ հեշտութեամբ ձեռք կը բերեն, իսկ եթէ հող ձեռք չը բերեն, կարող են հեշտութեամբ մեծ դրամ աշխատել։

Սակայն մեր թղթակիցների նկարագրութիւնները խնդիրը բոլորովին այլ կերպարանքով են ցոյց տալիս և այդ գաղթականութիւնը գտնում են միանգամայն աղէտաբեր ու վնասակար, իսկ նրա վրա դրված յոյսերը անիրագործելի։

Ուստի և մեր բոլոր հայկական հաստատութիւնների, գործիչների, ինտելիգենտ շրջանների բարոյական պարտականութիւնն է ամեն մէկը իր շրջանում աշխատել յետ կանգնեցնել գիւղացիներին այդ աղէտաբեր քայլից։ Միևնոյն ժամանակ պէտք է ցոյց տալ այն իրական, կտրուկ միջոցները, որոնց գործադրութիւնը կարող է խեղդել գիւղացիների ձգտումը դէպի գաղթականութիւնը։

Հրաւիրում ենք ձեռնհաս տնտեսագէտներին արտայայտել իրանց կարծիքները։

Խնդիրը կենսական է և հրատապ։

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)

7 մարտի

ԵԿԱՏԵՐԻՆՕԴԱՐ. — Օգնութեան հասնող խումբը Աչուրեվսկի ջրի մէջ, եղեգնուտում գտաւ 84 կենդանի մարդկանց։ Բոլորն էլ ափ են հանված։

ԵՑՍԿ.—Ընտրվեց մի կոմիտէտ հեղեղից վնասվածների օգտին նուիրաբերութիւններ հաւաքելու համար։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ.—Մի քանի գործարաններում բանւորները դադարեցրին աշխատանքները, բանւորական մամուլի դէմ եղած ռեպրեսիաների դէմ բողոքելու համար։ Մի քանի գործարաններ աշխատանքները դադարեցնում են մաս-մաս։ Գործադուլին միացել են առաւելապէս մանր նախաձեռնութիւնների բանւորները։ Գործադուլը ընթանում է խաղաղ կերպով։

ԽԱՐԿՈՎ.—Ուսումնարանական շրջանային տեսուչ Սոկոլովսկի տեղական լրագիրներում հերքում է Պետ. Դումայի անդամ Գելովանիի յայտարարութիւնը Խարկովի համալսարանի անցքերի մասին, որ իբր ուսանողների մէջ եղել է պրովակատոր ուսանող, որ տեղեկութիւններ է տուել հոգաբարձուին և պահնորդական բաժանմունքին և որը իր արալքով պատճառ է եղել համալսարանի անկարգութիւններին։

Պրոֆեսոր Գրիմմ ըրպարտութեան համար պատասխանատւութեան է ենթարկում այն պատգամաւորներին, որոնք մարտի 5-ին, Պետական Դումայում մեղադրում էին իրան պրովօկացիայի մէջ։

ԵԿԱՏԵՐԻՆՕԴԱՐ.—Զինւորական դատարանը 20 տարով տաժանակիր աշխատանքների դատապարտեց եօթ հոգու, որոնք մեղադրվում էին Մայկօպի մօտերքը պօստի վրա զինված յարձակում գործելու և կողոպտելու մէջ։

ՎԱՐՇԱՎԱ.—Մարտի 6-ի երեկոյեան, ե-րեք բարձրագոյն դպրոցների ուսանողների խումբը, թւով 60 հոգի, թշնամական ցոյց սարքեց գերմանական հիւպատոսի բնակարանի առջև։ Քարերով ջարդված են հիւպատոսի բնակարանի պատուհանների ապակիները։ Ցոյցին մասնակցողները ձերբակալվեցին ոստիկանութեան կողմից։ Ցոյցի նպատակն է բողոքել Բեռլինի ոստիկանութեան և գերմանական իշխանութիւնների այն գործողութիւնների դէմ, որ տեղի է ունեցել այս օրերս Բեռլինի հռոմ.-կաթոլիկների եկեղեցում։

ՄԻՆՍԿ.—Նաւագնացութիւնը սկսվեց Բերեզինի վրա։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ.—Փակվեց բանտային գործիչների 2-րդ համառուսական համագումարը։

ՍՕՖԻԱ.—«Թանին» հաղորդում է, որ իբր թէ ներկայումս մակեդոնական կոմիտէտը բուլգարական կառավարութեան օգնութեամբ շտապ կերպով պատրաստութիւններ է տեսնում ապստամբութիւն առաջացնելու Մակեդոնիայում թիւրքերի մասնակցութեամբ, որոնք իբր թէ Արևմտեան Թրակիա են ուղարկել 20,000 ծպտեալ զինւորներ և ազդանշանի են սպասում սերբիական տերրիտօրիան գրաւելու, և որ իբր թէ այդ կոմիտէտը Ռումինիայից տուել է 720,000 րուբլի պատերազմական մթերքների համար։ Հաղորդագրութիւնն աւելացնում է, որ Աւստրիան Բուլգարիային նուիրել է 8000 հրացան և 24 թնդանօթ։ Այդ հաղորդագրութեան տենդենցիօզ բնոյթը ակներև է. դա միանգամայն մտացածին բան է ներկայանում։

ԼՈՆԴՈՆ.—Երբ արքայական զոյգը գնում էր կոյրերի ինստիտուտի նոր շէնքի բացմանը ներկայ լինելու, այդ ժամանակ հարևան տան լուսամուտից թագաւորի կառքը նետվեցին սուֆրաժիստուհիների պրոկլամացիաներ։

ԿԱՊՇՏԱԴՏ. — Տրանսվաալում կայացած ընտրութիւններին բանւորական կազմակերպութիւնների ունեցած անսպասելի աջողութեան պատճառով ենթադրում են, որ բանւորները ազդեցութիւն ձեռք կը բերեն արտաքին քաղաքականութեան նկատմամբ։

ՊԱՐԻԶ.—Ծովային մինիստր նշանակվեց աշխատանքների նախկին մինիստր սենատոր Գոտէ։

ՎԻԷՆՆԱ.—Դատարանը վճիռ արձակեց այն մատնութեան գործի մասին, որի մէջ մեղադրվում էին 9 ռուսներ։ Դրանցից երկուսը արդար ճանաչվեցին, իսկ միւսները դատապարտվեցին բազմամեայ բանտարկութեան։

ՀՌՈՄ.—Սպինգոլնդի հրաժարվեց զինւորական մինիստրի պաշտօնից։ Սալանդրան հրաւիրում է գեներալ Գրանդիին։

ՕԼՄՈՒՑ.—Կալանաւորման նախօրեակին անձնասպանութիւն գործեց տեղական գերմանական բանկի դիրեկտոր Լեվ, որ յափշտակել է բանկը դրված բոլոր գումարները և կեղծ մուրհակներ տուել։ Բանկը, որ մի քանի միլիօն կրօնի վնաս է ունեցել, դադարեցրեց վճարումները։

ՊԷԿԻՆ.—Մինիստրների կաբինէտի նախագահի դիւանատան պաշտօնեաների մէջ գտնվեցին անձինք, որոնք կապ ունեն յեղափոխականների հետ, և որոնք ձերբակալվեցին։

✦ Ազնուականների համագումարը ընդունեց հրէաներին զօրքի մէջ չընդունելու առաջարկը և անհրաժեշտ գտաւ Ռուսաստանին միացնել ֆինլանդական ստատս-սեկրետարիատը և Ֆինլանդիային ենթարկել համապետական ծախքերին։

✦ Մոսկվա ժամանեց գերմանացի նշանաւոր տնտեսագէտ Վերնէր Զոմբարտ։ Մարդկանցով լի մի աուդիտօրիայում նա կարդաց «Կինը և կապիտալիզմը» թեմայով մի դասախօսութիւն։ Զոմբարտը արժանացաւ բուռն ծափահարութիւնների և օվացիաների։

✦ Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրը մտադիր է արձակել ֆինլանդական դպրոցների վերատեսչին, գտնելով որ նրանցում վատ է դրված հայրենասիրական ոգու կրթութեան գործը։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՖՈՆԴԸ

Դպրոցական ֆոնդի մասին այժմ արդէն խօսող, մտածող չը կայ...

Պատգամաւորները եկան իրանց տեղերը և հանգիստ քնում են...

Ես գրիչս վերցնում եմ ձեռքս, որպէսզի խօսեմ Նոր-Նախիջևանի մասին։ Թող Բագուն, Թիֆլիսը, Երևանը և մեր միւս քաղաքները վերցնեն օրինակ նրանից։ Կայ մեզանում Փոխադարձ Վարկի Ընկերութիւն, որ իր 40-ամեայ յոբելեանին նա 40,000 ր. նուիրեց մեր հոգևոր դպրոցի ապահովութեան գործին։

Այժմ նա վճռեց ամեն տարի տալ յօգուտ դպրոցական ֆոնդի 500-ական րուբլի։

Զարմանալի է, որ Նոր-Նախիջևանի բոլոր հաստատութիւնները ջերմ վերաբերվեցին այդ սուրբ գործին։

Եկեղեցական հոգաբարձութիւնը տալիս է 10,000 ր., վանական կառավարութիւնը 5000 ր., Բարեգործականը 5000 ր. և Փոխադարձ Վարկի Ընկերութիւնը տարեկան 500-ական րուբլի...

Միայն Պետերբուրգի եկեղեցին է, որ հետևում է մեր օրինակին։

Ասացէք խնդրեմ, մի՞թէ հայերիս լուսաւորութեան գործը լուրջ գործ չէ բոլորիս համար։ Մի՞թէ միայն նախիջևանցիները և Պետերբուրգը պիտի հոգան ու աշխատեն։

Ազնուութիւնը պարտաւորեցնում է և եթէ ազնուութիւնը կորած է մնացած քաղաքների համար, եթէ նրանք չեն զգում ոչ մի պարտաւորութիւն ազգի խորանի առաջ, ինչո՞ւ միայն նրանք ցաւում են մեր վրա, երբ մենք մտրակում ենք և հարուածում։ Ես ստանում եմ նամակներ հայհոյանքներով լի։ Երևանի՞ց։ Ո՞ւմ վրա էք բարկանում։

Լուսաւորութեան գործը մեծ է, սուրբ է։ Բոլորիս պարտականութիւնն է ծառայել այդ գործին։

Հայհոյեցէք ինձ, միայն գործեցէք։

Միայն գործեցէք, որ մեր կեանքը լայն, մեծ և խոր ճահիճ չը դառնայ...

Ճահիճ, որի մէջ մենք կը խեղդվենք։

Ափսոս չէ՞ լինի...

Կշտեցէք, դատեցէք և գործեցէք...

Իսկ եթէ թեթևութիւն զգալու համար դուք կը ցանկանաք և հայհոյել, ձեր բանն է...

Հասարակ ժողովուրդը երգում է աշխատանքի ժամանակ, դուք կարող էք հայհոյանքներ...

Դա ճաշակի հարց է...

Բայց գուցէ դուք վարպետներ էք... հայհոյելու մէջ... միայն...

Հայհոյանքը ցեխ է...

Ցեխի վրա չեն բարկանում։

Ցեխը մաքրում են, սրբում։

Եւ դէն գցում...

Եւ շարունակում գործը...

Եւ մենք կը շարունակենք մեր գործը, որ ազգի գործն է։

Գր. Ջալալեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹԻՖԼԻՍ

✦ Մեծ-Պասի միջին շաբթում արգելված են թատրոնական և այլ տեսակ ներկայացումներ։

✦ Մինչև այժմ Նախալովկայում, որտեղ, ինչպէս հաշւում են, 20,000 հոգի բնակչութիւն կայ, այնտեղ չը կար ոչ մի բժիշկ և ազգաբնակութիւնը շարունակ ստիպված էր լինում քաղաքի կենտրոնական մասերը դիմելու բժշկական օգնութեան համար։ Այժմ այդ մասում բնակութիւն է հաստատել բժ. Ի. Ռ. Սուրգուլաձէ, որը մտադիր է այնտեղ մասնաւոր հիւանդանոց բանալ, բնակչութեանը մատչելի բժշկական օգնութիւն հասցնելու համար։

✦ Այսօր, մարտի 9-ին, նշանակված է միջնորդների լիազօրների ընտրութիւնը։ Լիազօրները ընտրվելու են թւով 100 հոգի և երեք տարով։ Ընտրութիւնները տեղի կունենան միջնորդների վարչութեան շէնքում։

✦ Այսօր, մարտի 9-ին, նշանակված է Վաճառականների Ընկ. անդամների տարեկան ընդհանուր ժողովը, որտեղ քննութեան պէտք է ենթարկվի Ընկ. գործունէութեան և նրա միջոցներով պահվող առևտրական դպրոցների տեղեկագիրը, նոյնպէս և տեղի է ունենալու պաշտօնական անձերի ընտրութիւն։

✦ Մեզ խնդրում են յայտնել, որ Քամոյեան ս. Գէորգ եկեղեցու ծխ. դպրոցի հոգաբարձ. և մանկավարժ. խառն ժողովը որոշել է 1) իր ամբողջ կազմով ներկայ լինել հանգուցեալ Ան. Վարդապետեանի հոգեհանգստին և թաղմանը, 2) դպրոցի բարձր դասարանների աշակերտուհիներին տանել հանգուցեալի տունը՝ մարմինն ուղեկցելու մինչև եկեղեցի, որտեղ երգելու է դպրոցի երգեցիկ խումբը, 3) դպրոցի չունևոր աշակերտուհիներից մէկը պահել հանգուցեալի անունով։

✦ Քաղաքային վարչութիւնը նորակառոյց սպանդանոցում սառեցնող մեքենաներ սահմանելով, մեքենաները տուող ֆիրմայի հետ կապած պայմանագրի համաձայն, պէտք է դեռ անցեալ տարում վճարէր 32,000 րուբլի։ Բայց չընութեան ծախքերի պատճառով վարչութիւնը չէ կարողացել տալ այդ գումարը, և դրա համար այդ գումարը մտցրել է 1914 թ. նախահաշւի մէջ. և որովհետև այդ նախահաշիւն էլ դեռ հաստատված չէ, քաղ. վարչութիւնը ֆիրմային չէ վճարում իրան հասանելիքը։ Մեքենաներ բաց թողնող «Լանտէ» ակցիոներական ընկ. ներկայացուցիչը դիմել է նահանգապետին, խնդրելով թոյլ տալ վարչութեանը վճարելու այդ գումարը անկախ 1914 թ. նախահաշւից։ Նահանգապետը պահանջել է քաղ. վարչութեան որոշումը այդ առիթով։

✦ Ինժ. Մ. Մ. Բրայլովսկին թոյլատրված է Թիֆլիսում հրատարակելու երկշաբաթեայ մի հանդէս՝ «Кавказскій Меліораціонный Бюллетенъ» անունով։

✦ Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութիւնը, նահանգապետի թոյլտւութեամբ, Արտիստական Ընկ. ամառային շէնքում կազմելու է մի զբօսանք Ընկ. միջոցներն աւելացնելու համար։

✦ Մարտի 6-ին գաղտնի քուէարկութեամբ նախագահներ ընտրվեցին հետևեալ յանձնաժողովների համար. էլեքտրաքարշի վրա հսկող յանձնաժողովի նախագահ՝ Մ. Ն. Վեսելովզորով, ուսումնականի՝ Ի. Ս. Ալիխանով, տնտեսա-այգեբանականի՝ Խունդաձէ, իսկ գիշերային ապաստարանի վրա հսկող մասնախմբի նախագահ ընտրվեց՝ Ն. Ն. Օստրօգորսկի, նրան փոխանորդ՝ Մ. Վ. Լունկևիչ։

✦ Ստացանք տ. Նադեժդա Վարդապետեանից (տես Նուիրատւութ.) 90 րուբլի, որից 45 րուբլին Խ. Աբովեանի արձանի օգտին, իսկ 45 ր. Մարիամեան-Յովնանեան դպրոցի աշակերտական ճաշարանին յանձնելու համար։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

✦ Ծրագիր է մշակված Մոսկվայում քաղաքային վարչութիւնների ներկայացուցիչների համագումար կազմելու համար։ Ցանկալի է համարված համագումարը կազմել 1915 թւին։

✦ Կիևի բարձրագոյն դպրոցների ուսանողների դասադուլը շարունակվում է։

✦ Ստրելնէում, Պետերբուրգի մօտերքը, 7 կադետ յարձակվեցին ոմն Ալէքսէևի վրա, որ անցնում էր կառքով, և վիրաւորելով նրան ու կնոջը՝ թագնվեցին։

✦ Վարշավայում դադարեցված է լեհական «Slowo» թերթը։

✦ Ռիգայում հրատարակվող լիտվական «Վիլնիս» թերթը տուգանված է 200 րուբլով։

✦ Պետ. Խորհրդի աջակողմեան ֆրակցիաների մէջ տարաձայնութիւններ են ծագել։ Մեծամասնութիւնը կողմնակից է պրոֆ. Գրիմմի արձակման, իսկ փոքրամասնութիւնը հակառակ է։ Համաձայնութեան չը գալով՝ մի խումբ առաջադրել է անդամներին ազատ քուէարկութիւն անել։ Շատ կարելի է, որ Պետ. Խորհրդի ընդհանուր նիստում՝ մեծամասնութիւնը կը կանգնի պրոֆ. Գրիմմի կողմը։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

✦ Մարտի 7-ին, Թիֆլիսի քաղաքացի Ցարութիւն Բաղդասարեան յայտնեց ոստիկանութեան, որ իր տնից իր բացակայութեան միջոցին անյայտ չարագործներ գողացել են 90 ր. արժողութեամբ զանազան իրեր։

✦ Նոյն օրը, Միվինսկայա փող. № 32 տանը ապրող Ախալքալաքի բնակիչ Սուրէն Մելքոնեան, 20 տարեկան, անձնասպանութիւն գործելու նպատակով ընդունեց նաշադիրի սպիրտ։ Նրան տարան Արամեանի հիւանդանոցը։ Նա թողել է մի գրութիւն, որի մէջ ասում է. «Ես վճռեցի թունաւորվել և խնդրում եմ այդ բանում ոչ-ոքի չը մեղադրել։ Ես զզվել եմ աշխարհում ապրելուց»։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Լօրուտ, 20 փետրվարի

Մենք, ներքոյ ստորագրեալներս, Լօրուտ գիւղի բնակիչներս, «Մշակի» №№ 11-ի 26-ի 28-ի և 33-ի մէջ կարդալով մեր, էջմիածնի կալուածի կառավարիչ՝ Ռոստոմ Թումանեանի մասին, եկանք այն եզրակացութեան, որ այն բոլորը, ինչ գրում է Վարդան Տէր-Գրիգորեանը նրա մասին, ճիշդ է։ Մենք նկատում ենք, որ դեռ ես նրա գրածը չի կազմում գոնէ մի քառորդ մասը կառավարչի վատ վարմունքների. մենք պատրաստ ենք հաստատել ամենաճիշդ փաստերով այն բոլորը, ինչով Տէր-Գրիգորեանը և ուրիշները մեղադրում են Ռոստոմ Թումանեանին։

Վերջինս «Մշակի» № 28-ում գրում է, որ իբր թէ՝ «Վ. Տէր-Գրիգորեանը այն դրութեան է հասցրել ժողովրդին, որ նրանք Լօրուտի տանուտէր Մովսէս Խաչատեանցի միջոցով դիմել են իշխանութեան, որպէսզի իրանց ազատեն Տէր-Գրիգորեանի ձեռից, որ շարունակ գալիս է և ժողովրդին դըրդում է սուտ բողոքներ գրել կառավարչի դէմ և տուրք չը տալ էջմիածնին»։

Ոչ, այս ամենը սուտ է, զրպարտութիւն է. մեզանից շատերը մինչև անգամ չեն ճանաչում նրան. աւելի, քան 10—15 տարի է, որ նա չի եկել մեր գիւղը և ոչ մէկիս չի հաղորդել կառավարչի դէմ գանգատներ գրել կամ թէ էջմիածնին տուրք չը տալ։ Ինչպէս գրել է մեր տանուտէր Մ. Խաչատեանցը, որի հետ, ինչպէս լսում ենք, Տէր-Գրիգորեանը ունեցել է անձնական գործեր, որի միջոցով շօշափել է նրա պատիւը, այժմ Մ. Խաչատեանը, օգտվելով յարմար միջոցից, ուզում է իր վրէժը առնել նրանից։ Նա գրել է առանց մեր գիտութեան և բոլորովին սուտ։ Մենք կարդալով Տէր-Գրիգորեանի գրուածները՝ նկատում ենք և հաւատացած ենք, որ նա ամենաբարեխիղճ մարդկանցից մինն է, որ մեր կրած տանջանքները՝ կառավարչի կողմից՝ հանեց ասպարէզ և յայտնելով հայ հասարակութեանը խնդրեց օգնութիւն։ Էլ ինչպէս չը գովել նրան, երբ նրա գործը ցոյց է տալիս, որ մենակ նա է լալիս մեր դարդը։ Կեցցէ Վ. Տէր-Գրիգորեանը. Աստուած այդպիսիների թիւը թող բազմացնի, որ գոնէ այդպիսիներով հովութիւն ստանայ մեր վառված սիրտը։

Մենք՝ լօրուտցիներս Տէր-Գրիգորեանի մասին յաճախ առիթներ ենք ունեցել խօսելու իբրև բարեխիղճ և լաւ մարդու և շատ ենք ափսոսում, որ այդպիսի մարդը մեր մէջ չէ պատահել սրանից մի քանի ժամանակ առաջ, որին կարողանայինք սրտալի պատմել մեր խղճալի դրութիւնը և որի օգնութեամբ կարողանայինք գոնէ շուտով ազատվել այսպիսի հրէշ կառավարչից, որպիսին է Ռոստոմ Թումանեանը։

Արդ, մենք, լօրուտցիներս, որ խեղդված ենք վերջինիս ձեռքով, խնդրում ենք հայ հասարակութեանը մեղաւոր չը ճանաչել Տէր-Գրիգորեանին և հասնել մեզ օգնութեան, որ գոնէ ձեզնով հնարաւորութիւն ունենանք ազատվել նրանից։

Ռ. Թումանեանի դէմ բողոքներ ենք տուել, ինչպէս մարմնաւոր, նոյնպէս և հոգևոր իշխանութիւններին, բայց նրա ազդած սարսափը մեզ՝ իր անհիմն պրոտօկոլներով և նրա եղբօր՝ Յովհ. Թումանեանի օգնութիւնը նրան՝ մեր խնդիրքները ամեն ժամանակ թողել են անհետևանք։

Այս վերջին անգամ դիմում ենք ձեզ, ով հայեր, և աղերսալի ձայնով կանչում օգնութիւն, օգնութիւն, օգնութիւն՝ մեզ, հայ թշուառներիս։ Խնդրում ենք ձեզ, բարի մարդիկ, մի դուռ բացէք մեզ համար, մի հովութիւն տուէք մեր սրտին, ազատեցէք մեզ գայլի ձեռքից. չէ՞ որ մենք ձեր եղբայրներն ենք, էլ ո՞ւմ դիմենք մենք այսօր։

60 ստորագրութիւն

—

Արդուին, 28 փետրվարի

«Հորիզոնի» № 40-ում Արդուինից «Գաբրիէլին» ստորագրութիւնը կրող մի պարոն թոյլ է տուել իրան այստեղից շինծու լուրեր հաղորդել, թէ՝ «տեղական հայ-կաթօլիկ հոգևորականութիւնը ստացել է մի շրջաբերական, որով հրամայվում է բոլոր եկեղեցական կրթական գործավարութիւնը, նոյնպէս և եկեղեցական արարողութիւնները կատարել լատիներէն, և որ՝ այլ ևս չը պէտք է կոչվեն հայ-կաթօլիկներ, այլ սոսկ կաթօլիկներ»։

Ես, որպէս Արդուինի և շրջանի հայ-կաթօլիկ հասարակութեան աւագ քահանայ և ժողովրդապետ, յայտնում եմ, որ այդ լուրը բացարձակապէս շինծու է և անխիղճ զրպարտութիւն, ուղղված մի հասարակու-

Թեան և համայնքի դէմ՝ ազգիս և հօտիս միտքը պղտորելու օձանման Թունաւորելու պատրուակով։ Որովհետև ոչ թէ շրջաբերական է ստացված, ինչպէս յօդուածագիրն իր զառանցանքների մէջ է երևակայում, այլ կանօնադրութիւն. այսինքն եկեղեցու աշխարհական անձերի (երէցփոխ-թեկնածուների) ընտրութիւն, որտեղ և ոչ մի խօսք էլ չը կայ լատիներէնի և ոչ էլ հայ-կաթօլիկ կամ սոսկ կաթօլիկութեան մասին։

Նոյն պարոնը դարձեալ «Հորիզոնի» № 37-ում Արդուինից գրում է. «Ցայտնել էինք «Հորիզոնի» № 16-ում, որ մի խումբ տեղացի ինտելիգենտների մէջ միտք է յղացել տեղիս հայ-կաթօլիկների և հայ-լուսաւորչականների դպրոցները միացնել, բայց խաւարամիտները խտրական պրօպագանդա են մղում, որ այդ գործը չաջողվի», և պարզել էր, որ պրօպագանդա մղողներն են մի նախկին ուսուցիչ և հասարակութիւնից մի մարդ. վերջում պարոնը աւելացնում է, որ եթէ իրանց դպրոցում հայերէնն էլ չանցնեն, այնքան նշանակութիւն էլ չունի։

Ես չեմ հասկանում, թէ այդ պարոնը ինչո՞ւ ընդունակ է փաստերը խեղաթիւրելու մէջ։

Որպէս նախագահ հոգաբարձութեան խորհրդի յայտնում եմ, որ այդպիսի միտք ոչ մի շրջանում էլ չի առաջ եկել և միացման խնդրի մասին էլ բոլորովին չի խօսվել, իսկ հայերէնը՝ առաջնակարգ է մեր դպրոցում։

Գարեգին յօդուածագրի անհեթեթ զառանցանքները՝ բացի ծիծաղից ուրիշ բան չեն յարուցել բանիմաց հասարակութեան շրջանում։

Աւագ քահանայ՝

Կարապետ վ. Դիրլուկեան

—

Մօսկվա, 28 փետրվարի

Իմ քննադատ պ. Գ. Մակինցեանը «Մշակի» № 36-ում Հ. Առաքելեանին ուղղած իր նամակում, ի միջի այլոց, ասում է. «Ալ. Ծատուրեանը իմ վաղեմի բարեկամն է»։ Եւ, իբրև ապացոյց իր ասածի, նա բերում է մի քանի տող իմ այն բաց նամակից, որ ես գրել եմ իրան ու բարեկամական հանաքով ասել, թէ «երևի, միւս կերել, ուսկորս ես միայն թողել...»։

Ձը գիտեմ՝ ինչ կարիք կար հանաքով գրած այդ տողերը լրագրի նիւթ դարձնել, քանի որ պ. Մակինցեանը կարող էր աւելի լուրջ ապացոյցներ բերել իմ երկարամեայ անսուտ բարեկամութեան...

Բայց էականն այդ չէ։

Իր դասախօսութիւնից մի օր առաջ պ. Մակինցեանը մի բաց նամակ էր գրել ինձ, որի մէջ, ի միջի այլոց, յիշել էր հետևեալը. «Վաղը Գրական Ընկերութեան մէջ խօսելու եմ քո մասին... Շատ վատ եմ խօսում...» և այլն։

Ահա այդ նամակին էր, որ ես անմիջապէս պատասխանեցի։

Պարզ է, որ նամակս գրելիս և բարեկամիս հետ բարեկամական հանաք անելիս, ես ոչ մի գաղափար չունէի պ. Մակինցեանի դասախօսութեան մասին, որի բովանդակութիւնը յետոյ միայն կարդացի «Հորիզոնի» էջերում։

Երբէք իմ մտքից չէր անցնի, թէ այդ բարեկամական հանաքով ես մի տեսակ մարգարէութիւն եմ անում «վաղեմի բարեկամիս» նկատմամբ... Ալ. Ծատուրեան

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Թիֆլիս, 7 մարտի

Մեծանուն բարեգործ պ. Լեոն Մանթաշեանը մայրենի թատրոնի պահպանման անհրաժեշտ կարիքները հոգալու համար բարեհաճեց նուիրել Հ. Դրամ. Ընկերութեան 15,000 ռ., որի համար Ընկ. խորհուրդը յայտնում է իր խորին շնորհակալութիւնը Ընկերութեան բարերար և խորհրդի անդամ պ. Լ. Մանթաշեանին։

Ի դիմաց խորհրդի՝

Փոխ-Նախագահուհի՝ Վ. Մամուլեան

Անդամ քարտուղար՝ Ա. Նազարէթեան

—

Թիֆլիս, 7 մարտի

Փօթիի հայոց եկեղեցու հոգաբարձութիւնը խորին շնորհակալութեամբ ստացաւ պ. Լեոն Մանթաշեանից 1000 ռ.՝ Փօթիի հայոց ս. Լուսաւորիչ եկեղեցու շինութեան օգտին։

Նախագահ հոգաբարձութեան՝

Ապրեսեան

Գանձապահ՝ Ա. Թիւրքեան

—

Թիֆլիս, 8 մարտի

Իմ հանգուցեալ ամուսին Առաքել Վարդապետեանի դագաղի վրա պսակ դնելու փոխարէն դրամով ստացել եմ հետևեալ անձնաւորութիւններից՝ տ. Ջավահիր Միրզաբէկեան Ավան-Իզրաշեանից 30 ռ., գնդապետ Ար. Ս. Դօլուխանեանից 45 ռ., տիկ. Մար. Սարգ. Ջալեանից 10 ռ., Ռ. Մադաթեանից 10 ռ. և ամուսիններ Ան. և Խ. Մելիք-Ազամիրեաններից 25 ռ., ընդամենը 120 ռ., որից յանձնել եմ Քամոյեանց եկեղեցու ծխական դպրոցի աղքատ աշակերտների օգտին 30 ռուբ., իսկ մնացեալ 90 ռ. ընդ ամին ուղարկում եմ խմբագրութեանդ և խնդրում եմ յատկացնել՝ 45 ռ. Աբովեանի արձանին, իսկ միւս 45 ռուբլին՝ Յովնանեան-Մարիամեան դպրոցի աշակերտական ճաշարանին։

այրի տ. Նադեժդա Վարդապետեանց

—

Թիֆլիս, 8 մարտի

Այրի տ. Նադեժդա Վարդապետեանը իր հանգուցեալ ամուսնու՝ Առաքել Վարդապետեանի դագաղի վրա պսակ դնելու փոխարէն նուիրել է Քամոյեան ս. Գէորգ եկեղեցու օրիորդաց դպրոցի չքաւոր աշակերտուհիների օգտին 30 ռ., որի համար հոգաբարձութիւնս յայտնում է իր խորին շնորհակալութիւնը։

Նախագահ հոգաբարձութեան՝

Ց. Մելիք-Բախտամեան

ԽԱՂԱՂԱՍԻՐԱԿԱՆ

PAX

—

Բալկանեան պատերազմից մի քանի դասեր

(Ալֆրեդ Ֆրիդի)

Բալկանեան թերակղզին ամայացնող պատերազմի երևան հանած իրողութիւնները հազուագիւտ առիթ են ներկայացնում մեզ ցոյց տալու պատերազմի սխալ լինելը և ձաղկելու այն ամեն խաբէութիւնները, որ պատերազմասէրներն են քարոզում։

Արժէ, ուրեմն, մի հաւասարակշիռ գլուխ բալկանեան աղէտալի աւերումից կրթական դաս քաղել ապագայ սերունդների համար և տեղեկութիւններ հաւաքելով արգելել ապագայում լինելիք պատերազմները։ Ներկայումս, բոլոր հեղինակաւոր ռազմագէտները աշխատում են իրանց զօրաբանակներին սովորեցնել բալկանեան պատերազմի տեխնիքական մանրամասնութիւնները։ Մենք, խաղաղութեան ջատագովներս, պարտաւոր ենք նմանօրինակ ընթացք բռնել։ Պատերազմը արդէն վաղուց դադարել է գինուորական դէպք լինելուց։ Իր ընկերութեան վրա ունեցած կործանարար ազդեցութեան համար, մենք մեզ պարտաւոր ենք զգում ստուգել, թէ այսօրվայ ընկերական կազմը, իր միջազգային խառնուածքով, կարող է տոկալ այսպիսի կոշտ ու կոպիտ միջամտութեան։ Սրանից դուրս, պատերազմը ջատագովողների ընթացիկ գաղափարները պէտք է փորձաքարի դիպչեն։

Ամենից առաջ պատերազմը արդարացնելը ընդհանուրի կարծիքի դէմ նետված մի նախատինք է։ Կուռող ազգերի՝ իրանց ցեղակիցներին Թիւրքիայի հարստահարութիւններից փրկելու համար արած առերևոյթ խաչակրութիւնը տկարացած Թիւրքիայի դէմ, իսկապէս, մի փառատենչիկ արշաւանք էր, ինչպէս երևաց աւարը բաժանելու ժամանակ տեղի ունեցած եղբայրասպան կռիւներից։ Հարստահարված ցեղակիցները բոլորովին չազատվեցին։ Նրանցից շատերը բռնակալների փոխվեցին, և մեզ հասած լուրերից տեղեկանում ենք, որ նրանք այժմ փնտռում են իրանց նախկին՝ փոքր ի շատէ ազատութիւն տուող տէրերին։ Սրանից դուրս, Բօլգարիան, Թիւրքիայի դէմ եղած խաչի պատերազմի այդ առաջնորդը, վերջը Յունաստանի դէմ մղած կռուի ժամանակ, Թիւրքերի հետ դաշնադրութիւն կնքեց։ Որքան մարդկութիւնը առաջադիմի, պատերազմի կատաղութիւնը՝ բարոյական պատրուակներով քօղարկված՝ այնքան շատ ակներև կը լինի, ինչպէս որ խաչակիրները ցոյց տուին իրանց կռուի ժամանակ, երբ Թիւրքիայից խլած աւարն իրար մէջ բաժանել սկսեցին։

Պատերազմող մարդիկ ուզում են մեզ հաւատացնել, որ պատերազմը մի բնական երևոյթ է, ինչպէս, օրինակ, փոթորիկը, որի դէմ կռուելը մարդկային կարողութիւնից դուրս է, և որի դէմ յիմարները կը յուսան ոգևորվել։ Այս բանի սխալը ապացուցվեց Ռումինիայի ընդդէմ Բօլգարիայի բռնած ընթացքով։ Ռումինիայի ընթացքը պարզապէս նենգութիւն էր և մի այսպիսի արարք բոլոր երկիրների մէջ քրէական յանցանք է համարվում։ Այս արարքի բնաւորութիւնը չի կարող փոփոխել այն իրողութիւնը, թէ յանցանք գործողը մի պետութիւն է ընդդէմ մի այլ պետութեան։ Եթէ այս անհուն անիրաւութիւնը տեսնելով մէկը դեռ ևս կը պնդի թէ՝ պատերազմները բնական երևոյթներ են, այն ժամանակ ուրեմն անցորդներին կողոպտող աւազակն էլ կարող է ասել, որ իր չարագործութիւնները բնական երևոյթներ են և բնական օրէնքներով են կառավարվում։

Բալկանների արիւնալի պատերազմը վերջերս ցոյց տուեց, թէ աշխարհի որևէ անկիւնում երբ բռնութիւն գործադրվի, ամենքի համար էլ ծանրակշիռ հետևանքներ կարող է ունենալ։ Բալկանեան պատերազմը դրդեց Գերմանիային զօրքը աւելացնել 900,000-ով, վեց հարիւր միլիօն ռուբլի աւելորդ ծախք անել և զինուորական բիւջէն 360 միլիօն ռուբլով աւելացնել։ Այդ պատերազմը պատճառ եղաւ, որ Ֆրանսիան իր բանակը և նաւատորմը զօրացնելու համար մէկ երկիլիօն ֆրանկի արտասովոր ծախքի ենթարկվեց և եռամեայ զինուորական ծառայութիւն հաստատեց։

Աւստրո-Ունգարիան 480 միլիօն փոխառութիւն է խնդրում բալկանեան պատերազմի ժամանակ եկած զինուորական ծախքերի համար, դրա հետ միասին նա աւելացրեց բիւջէն և զօրքի թիւը 80,000-ով։ Այսպէս, Գերմանիան և Աւստրօ-Ունգարիան, ինչպէս նաև Ֆրանսիան խաղաղութեան ժամանակ պիտի պահեն բանակներ, որոնք թւով գերազանցում են եւրոպական պետութիւնների վերջին պատերազմների ժամանակ ոտքի հանած բանակներից։ Ռուսական և իտալական սպառազինութիւնների մասին՝ թւանշաններ չունենք դեռ ևս։ Անկասկած այս ազգերն էլ իրանց հարևաններին օրինակին պէտք է հետևեն, ինչպէս նաև Անգլիան, Սպանիան և մեծ ու փոքր եւրոպական պետութիւնները։ Բովանդակ Եւրոպան, արդէն ճնշված սպառազինութեան բեռան տակ, իբր հետևանք բալկանեան պատերազմի, թոյլ պիտի տայ որ զինուորական պատրաստութիւնները խելացնոր թափով առաջ գնան։

Եւրոպական սպառազինութեան խնդիրը միակը չէ, սակայն, որի վրա ազդում է պատերազմը։ Նրա անհամեմատ տնտեսական կարևորութիւնը կարող է հաստատվել այս իրողութեամբ, թէ ինչպէս Բերլինի բօրսայի մէջ միայն, դրամական շուկայի անկման պատճառով, երկու երկիլիօն ռուբլու կորուստ եղաւ։ Ուրիշ խօսքով, Բերլինի բօրսան բալկանեան պատերազմի համար վճարեց աւելի քան այն պատերազմական տուգանքը, որ Գերմանիան ստացաւ Ֆրանսիայից 1871 թւին։ Եւրոպայի միւս ֆինանսական կենտրոնները նոյնպէս կորուստներ ունեցան։ Աւստրո-Ունգարիայի մէջ կորուստները շատ աւելի մեծ էին պատերազմի վտանգի պատճառով։ Այստեղ, ինչպէս նաև ուրիշ տեղեր, ժողովուրդն էլ զգաց, թէ ինչպէս պատերազմը կործանում է առևտրական կանոնաւոր յարաբերութիւնները և խոչընդոտ է դառնում զանազան ձեռնարկութիւններին։ Տեխնիկայի ամբողջ ճիւղերի մնանկութիւնը, առևտրական գործի դադարը և սրանց հետևանք զանազան վայրերի գործի պակասութիւնը, ամենը պատերազմի արդիւնքներ են։ Աշխատաւոր դասակարգի մէջ սոսկալի թշուառութիւն առաջացաւ, աւելի անտանելի դարձաւ մանաւանդ այն ժամանակ, երբ օրապահիկ հայթայթողները սախված եղան մի քանի ամիս զօրակոչված բանակի մէջ ծառայել։

Սրանից երևում էր, որ խաղաղութեան պահպանութիւնը ազգերի և ընդհանուր շահի խնդիր է, և թէ անհատներին չը պէտք է թողնել, որ իրանց ուզած ժամանակ խաղաղութիւնը վրդովեն։ Ուրեմն պարզ է, որ միջազգային դաշնադրութեան նկատառումը ոչ թէ միայն բարոյական պարտաւորութիւն է, այլ և գործնական լուրջ մտածված արարք։ 1878 թւի Բերլինի դաշնադրութեան բեկանումով Եւրոպայի կրած ահագին կորուստը կարող է կոպէկ առ կոպէկ հաշվել։ Երբ կոմս Էրենտալը թեթևամտօրէն դէն շպրտեց այդ դաշնադրութեան յօդուածները և Բօսնիա-Հերցեգովինան միացրեց, դրանով նա առաջին ազդանշանը տուեց վերջին 5 տարվայ մէջ զգացված դրամական ցնցումների։ 30 տարի շարունակ Բերլինի դաշնադրութիւնը ծառայում էր եւրոպական կարգապահութեան, որի դէմ իբրև վտանգ սպառնում էր Թիւրքիայի անկումը։ Երբ առաջին քարը հանվեց, ամբողջ շէնքն էլ փուլ եկաւ։ Բօսնիա-Հերցեգովինայի միացմանը յաջորդեց Բօլգարիայի անջատումը, Տրիպօլիսի գրաւումը և վերջապէս բալկանեան պատերազմների արիւնալի շղթան։ Երկար տարիներ Բերլինի դաշնագրութիւնը պահպանել էր հազարաւոր կեանքեր և պաշտպանել երկիլիօնաւոր արժողութեամբ կայքեր ու գոյքեր։ Երբ այդ դաշնագրութեան դէմ մեղանչում կատարվեց, առաջ եկան կոտորածներ և աւերներ։ Այս կէտը միջազգային դաշնագրութեան արժէքը գնահատելու համար պէտք է ի նկատի առնել։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Բ Ե Լ Գ Ի Ա

Էժանագին բնակարանների օրինագիծը. —Բէլգիական պատգամաւորների պալատը նորերս մի օրինագիծ ընդունեց, որի ընդունելութիւնը նաև սենատում ապահովված է համարվում։ Դա էժանագին բնակարաններ ստեղծելու սօցիալական օրինագիծն էր։ Կազմակերպվում է «Էժանագին բնակարաններ ստեղծելու ազգային ընկերութիւն»։ Ընկերութեան կազմի մէջ պէտք է լինեն ներկայացուցիչներ կառավարութիւնից, մունիցիպալիտետներից և կառավարութեան մասնաւոր մի քանի տեղական ընկերութիւններից։ «Ազգային ընկերութիւնը» կունենայ իր գաւառական ճիւղերը, սրանց կը յանձնարարի տներ գնելու և նորերը կառուցանելու գործը։ Կը ստեղծվեն էժանագին բնակարաններ բանւորների, գործակատարների, մանր ծառայողների և բոլոր այն անձանց համար, որոնց եկամուտը յայտնի նորմայից չէ անցնում։ Գերադասութիւն կը տրվի ընտանիքով ծանրաբեռնվածներին, իսկ աւելի չքաւորների բնակարանային վարձը կարող են տալ բարեգործական հիմնարկութիւնները, վճարելով «ազգային ընկերութեանը» սահմանված վճարը։ Այդպիսի տներ պէտք է կառուցվեն երկրի բոլոր մասերում՝ մեծ և փոքր քաղաքներում, ինչպէս և գիւղերում։ «Ազգային ընկերութեանը» որպէս դրամագլուխ պետութիւնը տալիս է 100 միլիօն. բացի այդ՝ ամեն տարի յայտնի գումար պէտք է տրվի որպէս սուբսիդիա։ Նուիրատուութիւններ ու սուբսիդիաներ կընդունվեն նաև մասնաւոր անձնաւորութիւններից և հիմնարկութիւններից։ «Ազգային ընկերութիւնը» իրաւունք պէտք է ունենայ գրաւելու երկրի հակաառողջական բնակարանները, որպէսզի ըստեղծվեն չքաւոր դասի համար առողջապահիկ պայմաններ։

Ա Ն Գ Լ Ի Ա

Միօրեայ ընտրութիւնների բիլլը համայնքների պալատում.—Փետր. 14-ին համայնքների պալատում քննութեան է ենթարկվել լիբերալ կուսակցութեան առաջարկած բիլլը՝ միօրեայ պարլամենտական ընտրութիւններ նշանակել ամբողջ Անգլիայում, այն էլ շաբաթ օրը։

Ինչպէս յայտնի է, ներկայումս ընտրութիւնները շատ երկար են տևում, և այդ բանը հնարաւորութիւն է տալիս այն անձանց, որոնք ցենզ ունեն մի քանի շրջաններում, ձայն տալ այդ բոլոր շրջաններում էլ։

Առաջարկված ծրագրի համաձայն՝ ընտրութիւնների օրը պէտք է գործից ազատ յայտարարել, որպէս զի ազգաբնակութիւնը զբաղված չը լինի։ Այդ օրը պէտք է ամեն տեղ ընտրութիւններ կատարվեն բացի համալսարաններից։ Թէև այդ բիլլը,—ասում է ծրագրի հեղինակը,—հնարաւորութիւն չէ տալիս յօգնակի քուէարկութիւններ կատարել, բայց այդ ձևի ընտրութիւնները, միևնոյն է, դատապարտված են արդէն. 1915 թւին յօգնակի քուէարկութիւնները վերաց-

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ՍԿԶԲՈՒՆՔԻ ՄԱՐԴԸ

—

— Պարոն Բաղդասար, ձեզ համար բացատրելն աւելորդ է։ Դուք լուսամիտ մարդ էք, շատ լաւ գիտէք՝ ինչ ասել է աղքատ ուսանողի վիճակ։ Պարոն Բաղդասար, գոհութիւն Աստուծու, դուք միլիօնատէր էք։ Տուէք մի աշխատասէր, խելօք, ազնիւ երիտասարդի ուսման վարձը։ Նա լաւ ապագայ է խոստանում։ Նա կը լինի ազգի օգտակար անդամ։ Երդվում եմ կարգովս։

Պարոն Բաղդասարը նստած էր իր շքեղ կաբինետում, որի առաստաղը ծածկված էր իւղաներկով, որի մօդեռն կահ-կարասին Բերլինից էր բերել տված և որի պատերի վրա կային մի քանի նշանաւոր հայերի պատկերներ։

Պարոն Բաղդասարը նեղն ընկաւ։ Նրան խնդրում էին անել այն, ինչ որ երկնային պատիժ էր նրա համար—բանալ քսակը։ Ողորմած Աստուած, այդ ինչ անբախտ ազգ է հայ ազգը։ Դեռ մի ամիս չը կայ՝ նա 25 ռ. ուղարկեց հայուհեաց ընկերութեանը, որպէսզի իր անունը տպվի լրագիրներում, և դեռ չի տպվել, ու դարձեալ պահանջում են։ Ոչ, երբէք, չի կարող տալ։ Բայց ինչպէս մերժել, քանի որ խնդրողը քահանայ է։ Ձէ որ նա պատարագ անելիս սուրբ սեղանի առաջ կարող է անիծել նրան։

Պարոն Բաղդասարը մտածեց, մտածեց և գտաւ ելք։

— Տէր հայր, այդ ուսանողը ձեր ազգականն է։

— Քրոջս որդին է։

— Տէր հայր, ցաւում եմ, որ ձեր քրոջ որդին է։

— Ինչո՞ւ։

— Որովհետև ես սկզբունքով ուսանողներին չեմ օգնում։

— Այդ ինչ սկզբունք է։

— Երախտամոռներին պատժելու սկզբունք։ Գիտէք, տէր հայր, ես երախտամոռութիւնը համարում եմ մեծ անազնւութիւն։ Իսկ հայ ուսանողներն երախտամոռ են։ Նրանք հէնց որ աւարտում են իրանց ուսումը, իսկոյն մոռանում են իրանց բարերարներին։

— Բայց, պարոն Բաղդասար...

— Ոչ, ոչ, մի վիճէք, տէր հայր, ես իմ սկզբունքը խախտել չեմ կարող։ Իմ ասածն ասած է։ Խնդրեցէք ուժ համար և ինչի համար կամենաք, բայց ոչ ուսանողների։

— Ներողութիւն, պ. Բաղդասար, ես ձեր սկզբունքը չը գիտէի։ Մնացէք բարով։

Հոգևոր հայրը գնալուց յետոյ պ. Բաղդասարը ուրախացաւ, որ քսակի բերանը չը բաց արաւ։ Բայց յետոյ մտածեց, որ չափազանցութիւն արաւ բոլոր ուսանողներին երախտամոռ համարելով։ Եւ իսկոյն յիշեց իր երախտագիտութիւնը իր բարերարի վերաբերմամբ։ Այդ բարերարը նրա հօրեղբայրն էր, որի պատանը վաղուց էր մաշվել։ Հանգուցեալը խնամել էր նրան, մեծացրել, յետոյ ընկերացրել իր գործերին։

— Իսկ ես ինչ արի նրա որդկերանց։ Զրկեցի իրանց բաժնից։

Եւ պ. Բաղդասարը իր անցեալի վրա նորից վարագոյր գցեց։

Մի շաբաթ անցած՝ եկաւ մի ուրիշ այցելու։ Այս անգամ աշխարհական։

— Պարոն Բաղդասար, դուք շատ լաւ գիտէք՝ ինչ ասել է մամուլ։ Դուք մեր վաղեմի բաժանորդն էք և մեր գաղափարակիցը։ Մեր 25-ամեայ լրագիրը, որ այնքան ծառայութիւններ է մատուցել ազգին, այսօր տպարանին վճարել չի կարողանում։ Տուէք գոնէ մի 1000 ռ., փրկեցէք ձեր սիրած լրագիրը փակվելու վտանգից։

Պարոն Բաղդասարը նստած էր իր փառահեղ սալօնում, որի ոսկեզօծ կահ-կարասին յատկապէս ինքն էր պատուիրել Պարիզում Լուդովիկոս XIV-ի ոճով։

Դարձեալ նեղը գցեցին նրան։ Դարձեալ պահանջում են, որ նա քսակի բերանը բաց անէ։ Ինչպէ՞ս մերժել։

Նա մտածեց, մտածեց և գտաւ ելք։

— Ներեցէք, ես վճռել եմ սկզբունքով հայ լրագիրներին չօգնել։

— Ինչո՞ւ։

— Որովհետև նրանք միմեանց միտն են ուտում։ Նրանք ոչ մի բանում հաշտ չեն իրարու հետ։ Ազգը վնասվում է դրանից։

— Բայց դա ուղղութիւնների տարբերութիւն է։

— Ոչ, ես ուղղութիւնների հետ գործ չունիմ։ Ազգի շահերը երկուսի համար էլ միևնոյնն են։ Առաջ հաշտվեցէք, յետոյ կը մտածենք օգնելու մասին։

— Բայց մենք հաշտվել չենք կարող, դա անկարելի է։

— Էհ, որ անկարելի է, ինձ համար էլ անկարելի է իմ սկզբունքի հակառակ բարերարութիւն անել։ Մի նեղանաք, ես ձեզ յարգում եմ. խնդրեցէք ինչի համար և ում համար կամենաք, կը տամ, բայց ոչ լրագրի։

— Ինձ համար առայժմ իմ լրագիրն է բռնում առաջին տեղը։

— Համաձայնվեցէք, որ չեմ կարող։ Դուք ինքներդ ամեն օր քարոզում էք, թէ օրինաւոր մարդը չը պիտի շեղվի իր սկզբունքից։

— Ճիշդ է, քարոզում եմ։

— Դէ ես էլ ձեր քարոզին եմ հետևում։

— Մնացէք բարով։

— Դադարեցէք միմեանց միտն ուտել, հաշտվեցէք։ Դուք միմեանց հայհոյում էք ուղղակի։ Ես ի ծնողնէ թշնամի եմ հայհոյանքների և վիրաւորանքների։

— Մնացէք բարով։

Հիւրը գնաց և պարոն Բաղդասարն այս անգամ երկու ուրախութիւն զգաց։ Նախ՝ որ էլի իր քսակն ազատեց, երկրորդ՝ որ խմբագրին մի լաւ խրատեց, պարսաւելով փոխադարձ հայհոյանքները. բայց իսկոյն յիշեց, որ ինքն օր չի անցնում, որ սրան ու նրան չը հայհոյէ, մանաւանդ իր կնոջը։ Եւ այնպիսի հայհոյանքներով, որոնց նմանը նա երբէք չէր կարդացել լրագիրներում։

Դարձեալ մի շաբաթ անցած՝ եկաւ մի երրորդ հիւր։ Այս անգամ պարոն Բաղդասարի վաղեմի բարեկամներից մէկը։

— Գիտես, Բաղդան, ես երկար ու բարակ չեմ բացատրի քեզ համար թատրոնի նշանակութիւնը. փառք Աստծու, դու երկար տարիներ ապրել ես Մոսկվայում, Պետերբուրգում, Պարիզում։ Դու տեսել ես Եւրոպայի բոլոր թատրոնները։ Տեսել ես, թէ լուսաւորված ազգերը ինչպէս են սիրում իրանց ազգային թատրոնները։ Ուրեմն թոյլ տուր ուղղակի դիմել գործին։ Մի խումբ մարդիկ որոշել ենք մեր մայրենի բեմը, որ այժմ ողորմելի դրութեան մէջ է, ապահովել նիւթապէս գոնէ մի քանի տարով։ Արի դու էլ զոհիր մի գումար։

Պարոն Բաղդասարը Պարիզում գնած չինական ընտիր գաւաթից սուրճ էր խմում սեղանատանը և հրճուանքով նայում Լօնդօնում 8000 ռուբլով գնած բուֆետին՝ հնդկական սև փայտից։

Պարոն Բաղդասարը, գաւաթը բերնից չը հեռացրած, փռթկաց և սուրճը թափեց։ Երկար ժամանակ նա չէր կարողանում բուռն ծիծաղը զսպել։ Երբ զսպեց, դարձաւ իր ազնուաշուք ամուսնուն և ասաց.

— Լսեցիր, Մարօ, մեր բարեկամը փող է ուզում հայ թատրոնի համար։ Դէհ, դու պատասխանիր իմ փոխարէն։

Կարմիր ու կոշտ դէմքով Մարօն, որ լաւ կերակրված հնդկահաւի էր նման, չը գիտէր ինչ պատասխանել։ Ասել, որ թատրոնին չի հարկաւոր օգնել, կը նշանակէր հիւրի աչքում երևալ տգէտ, անկիրթ։ Ասել, որ հարկաւոր է օգնել, կը նշանակէր զայրացնել Բաղդասարին։ Իսկ նրա համար չը կար աւելի սոսկալի բան, քան զայրացնել մի մարդու, որին ամբողջ քառորդ դար հպատակվել էր հլու ստրուկի պէս յանուն այն թանգարժէք ադամանդների, որոնց պաշտում էր նա։ Նա խելացի համարեց երեսի մի կողմով ժպտալ հիւրին, միւսով նշան անել ամուսնուն, թէ բոլորովին համաձայն է նրա հետ՝ ինչ որ էլ սաէ։

Պարոն Բաղդասարն ասաց.

— Գիտես, բարեկամս, ես ծիծաղեցի, որովհետև քո առաջարկութիւնն ինձ համար ծիծաղելի է։ Ես հայոց թատրոնին մի սև կոպէկ անգամ չեմ տայ։

— Ինչո՞ւ։

— Որովհետև ես ինձ ճաշակից զուրկ մարդ չեմ համարում։ Իմ սկզբունքն է երբէք չօգնել այն գործին, որ լաւ չի տարվում։ Ձեր թատրոնը թատրոն չէ, այլ բալագան։

— Բայց...

— Այո, բալագան է։ Դերասանները անկիրթ, կոպիտ, հագնվում են ինչպէս ծառաներ։ Իսկ դերասանուհիները հագնվում են ինչպէս աղախիններ։ Այնպէս չէ՞, Մարօ։

— Ճշմարիտ է։

— Ոչ, բարեկամս, խնդրիր ում համար և ինչի համար ուզում ես, բայց մի՛ ստիպիր ինձ սկզբունքիս դէմ բան անել։ Ես բարերարութիւնն անում եմ գիտակցաբար...

Հիւրը գնալուց յետոյ՝ պարոն Բաղդասարը յիշեց, որ իր այժմեան այնքան շքեղ ու ճաշակով հագնված կինը նոյնպէս հագնվում էր ինչպէս աղախին, այն ժամանակ, երբ ինքը փող չունէր։

Եկան, խնդրեցին Էջմիածնի վանքի վերանորոգութեան համար. պարոն Բաղդասարն ասաց, թէ սկզբունքով դէմ է հնութիւնները պահպանելուն։ Ասաց, թէ ազգի անցեալը նրան չի հետաքրքրում։ Թող խնդրեն նոր, ժամանակակից բաների համար, և նա պատրաստ է օգնել։

Եկան խնդրեցին գիւղական դպրոցների համար. պարոն Բաղդասարն ասաց, թէ առաջ պէտք է կրթել աղքատ քաղաքացի երեխաներին, յետոյ գիւղ գնալ։

Եկան խնդրեցին գրականութեան համար. պարոն Բաղդասարն ասաց, թէ բոլոր ազգերի գրականութիւնները պահվում են առանց կողմնակի նպաստների, թող հայ գրականութիւնն էլ ինքն իր աշխատանքով ապրէ։

Եկան խնդրեցին ուրիշ շատ ու շատ բաների մասին, հիւանդանոցի, որբանոցի, քահանայական գանձարանի, աշակերտական ճաշերի և այլն, և այլն, և այլն. բոլորի դէմ ցցվեց պարոն Բաղդասարի սկզբունքը։

Մինչև հիմա էլ չը կայ մէկը, որ պարոն Բաղդասարի սկզբունքը ճանաչի և այնպէս խնդրէ նրա օգնութիւնը։

Այն ինչ՝ նա միշտ պատրաստ է իր ազգին օգնելու։

Շիրվանզադէ

նելու կառավարչական օրինագիծը օրէնք կը դառնայ։ Չը նայած լիբերալների այդ ցուցմունքին, պահպանողականները պարտաւորվեցին միօրեայ ընտրութիւնների բիլլի դէմ։ Նրանք գտնում են, որ այդ բիլլը զրկում է անգլիական քաղաքացիների մի զգալի մասը ընտրողական իրաւունքներից։ Բայց որևէ էական արգումենտ այդ բիլլի դէմ պահպանողականները չը կարողացան բերել։

Կառավարութիւնը ի դէմս Սէմուէլի հաւանութիւն տուեց միօրեայ ընտրութիւնների օրինագծին և յայտարարեց, որ յոգնակի ընտրութիւնների վերացումը տեղի կունենայ երկի մինչև պարլամենտի արձակումը։ Բիլլը ընդունվեց երկրորդ ընթերցմութեամբ 215 ձայնով ընդդէմ 152-ի։

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ Վիէննայում ռուսաց դպրոցը բողոքի բազմաձև կայացրեց խիստ պարձուածքներով, որ Ռուսաստանում արգելվեց տօնել Շևչենկոյի յոբելեանը։

◆ Վիէննայի ռուսաց դեսպան Շեբեկօն այցելեց արտաքին գործերի մինիստր կոմս Բերխտօլդին և մասնաւորեց, որ աւստրիական մամուլի տոնը Ռուսաստանի սպառազինութիւնների մասին անհանդուրժելի է։ Բերխտօլդը հանգստացրեց և պատասխանեց, որ կառավարութիւնը խառն չէ արշաւանքին։

◆ Թէհրանում հրատարակվող «Րաղ» թերթը պահանջում է արգելք լինել ռուսների գաղթականութեանը դէպի Ատրպատականի նահանգը և Աստրաբադի գաւառը, որովհետև գաղթը հակասական է Թիւրքմենչայի դաշինքին, որը, վերաւէ, մեծ սահմանափակումներ է պարունակում իր մէջ ռուսների նկատմամբ։

◆ Մոնգօլիան պատրաստվում է ապստամբութեան դրօշակ պարզել Չինաստանի դէմ, օգտվելով վերջինիս մի քանի անաջողութիւններից։ Միայն մոնգօլներին պակասում է զէնք և դրամ, որ մերժեց տալ Ռուսաստանը։

◆ Նապօլեոնյան տարբին պալատի նոր նախագահ Դեսչէրան այնպէս բարձր խօսեց վերջին նիստում, որ «կուրծքը պատռեց» և հետևեալ օրն եւեթ վախճանվեց։

◆ Պարիզից հեռագրում են, որ Կայոյի կինը պահվում է Սէն-Լազարի բանտում, որը նշանակված է միայն ընկածների համար։ Նրա մօտ են գտնվում կոյսեր։ Վախենում են, որ նա ինքնասպանութիւն գործի։ Ամուսինը ամեն օր այցելում է նրան։ Մի քանի ժամ նա խօսակցութիւն ունեցաւ փաստաբան Լաբօրիի հետ և դուրս եկաւ գունատ ու յուզված։ Հարցաքննութիւնը նշանակված է կալմետի Թաղումից յետոյ։ Կալմետի ընտանիքը քաղաքացիական պահանջը պաշտպանելու է փաստաբան Շենը։

◆ Մամուլը յայտնում է, որ հակառուսական միութեան նախաձեռնողը Գերմանիայում հանդիսանում է Պետերբուրգի գերմանական զինուորական կցորդը, որ լսելով ռուսական զօրաբանակի բարենորոգումների մասին՝ հաղորդել է գերմանական կառավարութեան, նաև գերմանական թերթերին։

◆ Մօտ օրերս Կորֆու կղզում տեղի կունենայ Վիլհէլմ կայսրի տեսակցութիւնը Ալբանիայի կառավարիչ պրինց Վիդի հետ։

◆ Լոնդոնից հեռագրում են, որ սուֆրաժիստուհիները վերջերս դարձել են աւելի համարձակ։ Նրանց ձեռքով հրդեհումները, փաստ տալը շարունակվում է։ Կառավարութիւնը մտադիր և կանգ չառնել խիստ միջոցներ գործադրելու առաջ ռուսաֆիլականների վերաբերութեամբ։ Այդ միջոցները շատով կը յաջողին պարտութեան։

[illegible]

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՅՏՆՈՒՄ Է

ԹԻՖԼԻՍ, Կար-Միր—Կաղ-Դեւին.—Դուք առաջարկում էք մեզ յայտնել, թէ ինչն ենք համարում անբարոյականացուցիչ ձեր այն յօդուածների մէջ, որոնք տպվել են «Կովկասի Լրաբեր»-ի մէջ։ Նախ, մենք կարծում էինք, որ Կար-Միր և Կաղ-Դե տարբեր անձեր են. այժմ իմանում ենք ձեր պատասխանից, որ միևնոյն անձը միևնոյն լրագրում գրում էր երկու տարբեր կեղծ անուններով։ Սա բնորոշ է։ Երկրորդ, պէտք է իմանաք, որ անբարոյականացուցիչ խօսքը մենք գործ ենք ածում միշտ ոչ անբարոյական բառի մտքով, այլ demoralisant, деморализирующій մտքով։ Երրորդ, եթէ Կար-Միր—Կաղ-Դեն կարող է այն կարծիքն ունենալ, թէ այնպիսի մի պատկառելի գործիչ, ինչպէս Գր. Զալխուշեանն է, ձթռած ուղեղ ունի, разжиженный мозгъ և այլն, մենք եւ ամենայն իրաւունք ունենք կարծել, որ Կար-Միր—Կաղ-Դեւի ազդեցութիւնը կամ գործունէութիւնը անբարոյականացուցիչ է։ Իսկ փաստերը դրա մասին մենք կը բերենք դատարանում, երբ դուք կը դիմէք նրան։

ԹԵՐԹԻ, Ա. Ցովհաննիսեանին.—Ձեր պահանջով դուք պէտք է դիմէք Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտ. և Տնայնագործական Ընկերութեան, որին՝ խմբագրութիւնս դեռ 1908 թ. յանձնել է ձեր ուղարկած գումարը։ Խմբագրութիւնս պատասխանատու չէ Գիւղատնտեսական Ընկերութեան համար։ Դիմեցէք ուղղակի իրան Ընկերութեան վարչութեան։

Խմբագիր-հրատարակիչ՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

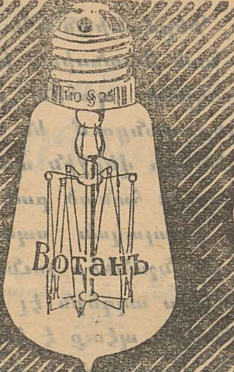

Вотанъ

ЛАМПА СЪ ГЯНУТОЙ ПРОВОЛОЧНОЙ НИТЬЮ ПРОДАЕТСЯ ВСЮДУ.

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱԿՑ. ԸՆԿ. „ՍԻՄԵՆՍ-ՇՈՒԿԿԵՐՏ" Թիֆլիս, Գօլօվինսկի պր. 21.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆՈՐ ԹԹՈՒԱԾԻՆ ՊՐԷՊԱՐԱՏ ՈՐՊԷՍ ԱՐԻՒՆԸ ՄԱՔՐՈՂ ԴԵՂ

Նամակ Մոսկվայից.

Մի յայտնի բժիշկ, որ համարվում է հեղինակաւոր անձն օզոնի ներգործութիւնը հետազօտելու գործում, ջերմ կերպով առաջարկում է մի նոր թթուածին պրէպարատ, այն է՝ Դ-ր Մէյէրի Ստոմօկսիգէնը։ Նա ասում է, որ ամեն մի հիւանդ ուշադրութիւն պիտի դարձնէ արեան մաքրութեան վրա։ Դա նշանակում է մաքրել մարսողութեան ամբողջ ապպարատը փտած միացորդներից, թարմացնելով և ուժեղացնելով ամբողջ օրգանիզմը։ Սակայն այդ նպատակին հասնելու համար հարկաւոր չէ օգտվել լուծողականներից, որոնց ընտելանում է ստամոքսը և այլ ևս ոչ մի օգուտ չէ ստանում։

Մշտական և յուսալի հետևանքների կարելի է հասնել գործածելով Դ-ր Մէյէրի Ստոմօկսիգէնը, որ կարելի է ձեռք բերել իւրաքանչիւր դեղատնից։

Դ-ր Մէյէրի Ստոմօկսիգէնը ոչ միայն արիւնը մաքրող ամենալաւ միջոց է, այլ և ամենայուսալի դեղ է ստամոքսային հնացած հիւանդութիւնները թեթեւացնելու, օրինակի համար՝ կապութիւնը և նրա հետևանք սրտի թրթռոցը, գլխացաւը, ճնշված լինելը, ստամոքսային թթուածութիւնը, նոյնպէս և լեարդի ու երիկամունքների ցաւերը։ Նրանց, ովքեր կը կարդան այս յայտարարութիւնը, խորհուրդ կը տայի ընդունել Դ-ր Մէյէրի Ստոմօկսիգէնը։ Ոչ ոք չի զղջայ։ Կարելի է ձեռք բերել ամեն մի դեղատնում։

Իսկական Ստոմօկսիգէնի իւրաքանչիւր արկղիկի վրա փակցված է հետևեալը. «Издѣліе Лабораторіи Доктора Антона Мейеръ, С.-Петербургъ, Екатерининскій каналъ, 29».

Եթէ անունը խեղաթիւրված է կամ լրիւ չէ գրված (Докторъ Антонъ Мейеръ), եթէ հասցէի մէջ թւանշանը փոխված է, այդ դէպքում պէտք է գիտենալ, որ բացարձակ կեղծիք է կատարված։

6000 ՌՈՒԲ.

կանխիկ դրամով Դ-ր Անտօն Մէյէր կը բաժանէ Ստոմօկսիգէնով օգտվողների միջև։ Իւրաքանչիւրը բաժին կը ստանայ։

Մանրամասնութիւնները և դրամը երբ տալու մասին կարելի է տեղեկանալ բոլոր դեղատներում և դեղավաճառ խանութներում։

(П. 33177)

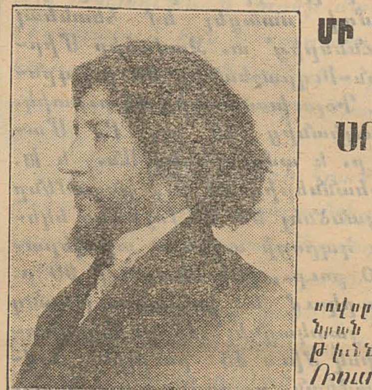

ՄԻ ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿ ՀԻՊՆՕՏԻԶՄ ԵՒ ՆՈՐ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՍՈՎՈՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ԱՌԱՆՑ ՈՒՍՈՒՑՉԻ

Լոյս տեսաւ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇԷՔԷՐՋԵԱՆԻ «ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՄՏՔԻ ՔԱՂԱՔՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՄ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ» ձեռնարկը։

Այս նոր Ձեռնարկով ամեն ոք, ով հայերէն լեզուին ծանօթ է, կարող է սովորել հիպնօզացնել, ներշնչել և սովորել նոր-հոգեբանութիւն, և գործադրել նրան իր ամենօրեայ գործերում։ Այս նոր Ձեռնարկի արժէքի և ուրիշ բացատրութիւնների համար պիտի դիմել նամակով հետևեալ հասցէով.

Ռուսաստանից—Арутюну Шекерджянъ, Вельяминовская ул. № 22 Тифлисъ.

Արտասահմանից—Haroutun Shekerjian, 22 Weliaminovskaya, Tiflis, Caucasus, Russia.

(4.) 193. 25—1

ԱԿՑ. ԸՆԿ. Тифлис. Метал. Заводъ

Ինժեներ Գ. Զ. ԵՍԱՅԵԱՆ և ԸՆԿ.

Թիֆլիս, Կիրոչնայա, № 9, սեփ. տուն

Տելեֆոն № 9. Կառավարչի բնակարան 14—78.

ՑՈՐԵՆԱՀԱՆՆԵՐ [illegible]

Գործարանը պատրաստում է եւ կառուցանում տրանսմիսիաներ, Ֆրիկցիոն մուֆտաներ, սեղմիչ ճախարակներ, ճախարականիւներ, շարժիչ-ջեւեր, ատամնաւոր անիւներ, բէգուլիատորներ, փոկեր եւ այլն։

(4.) 175. 25—1

Զգուշացէք կեղծիքներից

ՊՐՈՎԻԶՈՐ Г. Ф. Юргенсъ-ի Բօրնօ-Տիմօլեան Սապօն

Քրտինքի, այրուածքի, պէպէնների, ուռերների, պզուկների և գեղին խալերի դէմ։

ՏՈՒԱԼԷՏԱՅԻՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՍԱՊՕՆ ԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԻ.

Վաճառվում է ամենուրեք։

1 կտորը 50 կոպէկ, ½ կտորը 30 կոպէկ։

(4.) (M. 5697) 12—3

[illegible] 1893 р. [illegible] Москва, Г. Ф. Юргенсъ.

ՀՐԱՒԷՐ

Հոգևոր իշխանութեան կարգադրութեամբ կիրակի, ամսիս 9-ին, առաւօտեան ժամը $11\frac{1}{2}$-ին, ս. Մինաս եկեղեցում նշանակված է ծխականների առաջին ընդհանուր ժողովը երկրորդ քահանայացուի նոր ընտրութիւնը կատարելու։ Ուստի հրաւիրում եմ նոյն եկեղեցու բոլոր չափահաս ծխականներին որոշած օրը և ժամին շնորհ բերել եկեղեցի ընտրութեանը մասնակցելու։

Գործակալ՝ Ղևոնդ ք. Մամիկոնեանց

198. 2—2

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՈՒՊՐԱՎԱՆ

յայտնում է ի տեղեկութիւն ընդհանուրի, որ մարտի 15-ին 1914 թ., ցեր. ժամը 12-ին իր ներկայութեամբ տեղի կունենայ աճուրդ կապալով տալու Վերայի հրապարակի վրա գտնվող քաղաքային կշիռը։ Պայմանները կարելի է տեսնել քաղաքային ուպրավայի IV բաժանմունքում, կապալային գործերին վերաբերող մասում, բոլոր լի օրերը։

212. 1—1.

ՃԱՐՊԱՅԻՆ ՇՊԱՐԸ

դարձնում է կաշին թաւշի պէս կակուղ ու քնքոյշ և տալիս է նրան թարմ երիտասարդական բնական կօլօրիտ։

Անփոխարինելի է որպէս պարահանդիսային ու սալօնային և առհասարակ թէ ցերեկվայ և թէ երեկոյեան շպար։ Կաշին պահպանում է եղանակի ազդեցութիւնից։

Այդ շպարը հիմնալի կերպով կպչում է կաշուն։ Նա պատրաստված է բացառապէս ամենաընտիր հիմնական նիւթերից, որոնք կաշու համար միանգամայն անվնասակար են։

Գնորդները, սեփական շահերն ի նկատի ունենալով, պէտք է հետևեն, որպէսզի գնելուց ստանան իսկական № 4711 ՃԱՐՊԱՅԻՆ ՇՊԱՐ։

(M. 544878) 8—5

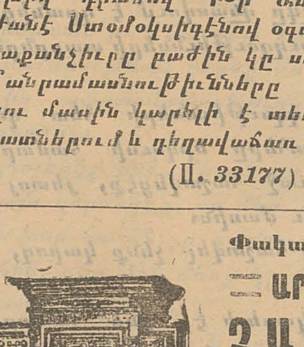

Փակտնա-մեխան իկակ

ԱՐՋԵՍՏԱՆՈՑ ՉԱՅՐՎՈՂ ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐԻ

ՎԵՐՆԵՐ ՊՖԵՅԼ

Վօկզալնայա փ. № 3.

(o. м.) 100. 100—13

ЖИНЪ ЗЕНГЪ ТИБЕТСК. СРЕДСТВО.

ԿԵԱՆՔԻ ԷԼԷԿՍԻՐ.

ԺԻՆ-ՁԷՆԳ

1000 տարի է, որ Չինաստանում և Տիբէտում բժշկական նպատակով գործածվում է չինական հրաշագործ ԺԷՆ-ՁԷՆ արմատը (կենաց արմատ) և պանտերի թանգագին արիւնը (Իզիւբրի եղջիւրներ) որպէս միանգամայն բուժիչ միջոց, և որը, ինչպէս վկայում է չինական աւանդութիւնը, վերադարձնում է մարդու կեանքը և դէն վանում մահը։ ԺԻՆ-ՁԷՆԳԸ պատրաստված է բացառապէս այդ դեղերից. նա մի ամսվայ ընթացքում կատարելապէս և վերջնական կերպով բուժում է սեռական թուլութիւնը, ջղային հոյհոյումը տեւական պակասութիւնը. վերադարձնում է երիտասարդական թարմութիւնն ու աշխուժութիւնը։ ԺԻՆ-ՁԷՆԳԸ գոյութիւն ունեցող դեղերից լաւագոյնն է և անփոխարինելի։ Սրուակի գինը 5 ռուբ. առանց ճանապարհածախսի։ Ծախվում է գլխաւոր առաջնակարգ խանութներում։ Պահեստը Կովկասի համար՝ Тифлисъ Черкезовская, 83, кв. 5—6. Որպէս անվնասակար դեղ՝ թոյլատրված է Իրկուտսկի Բժշկ. Վարչ.-ից № 4698 գրութեամբ։ Իսկական ԺԻՆ ՁԷՆԳԸ ունի հետևեալ ստորագր.

Առանց այդ ստորագրութեան եղածները անօգուտ են։

ԺԻՆ-ՁԷՆԳ

65. 10—10

ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է Թիֆլիսում միակ ռուսերէն լեզուով լոյս տեսնող, ԱՄԵՆՔԻՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ, բժշկական ամսագիր

„ЖУРНАЛЪ-ЛЕЧЕБНИКЪ"-ի

1914 թ. բաժանորդագրութիւնը.

Ամսագրի նպատակն է՝ հիւանդութիւնների նախազգուշացումն և առողջութեան պահպանումն։

Ամսագրի մէջ, յայտնի բժիշկների աջակցութեամբ, պարզ և հասկանալի լեզուով բացատրվում է այն բոլորը, ինչ որ անհրաժեշտ է առողջութեան և կեանքի երկարացման համար։

Բաժանորդագինն է ամբողջ տարվայ համար միայն «օրացոյց-բժշկարան» պրէմիայով 1 ր., (վերադիր վճ. 1 ր. 20 կ.), իսկ 3 ՊՐԷՄԻԱՅՈՎ 2 ր.։

1-ին պրեմիան պատի գեղեցիկ «Օրացոյց բժշկարան» 1914 թ., իսկ 2-րդ և 3-րդ պրէմիան բաժանորդների ցանկութեան և ընտրութեան համաձայն կուղարկվեն 2 հատ հետևեալ գրքերից. 1) Домашній лечебникъ (առանձին արժէ 1 ր.), 2) Грѣхи молодости (лечебникъ секр. болѣзней 1 р.), 3) Лечебникъ домашнихъ животныхъ (1 р. 25 к.), 4) Искусственное безплодіе (1 р. 25 к.), 5) Самоучитель гипнотизма (2 р.), 6) (Полный дѣловой письмовникъ (1 р.), 7) Поваренная книга для хозяекъ (1 р.). Պրէմիաները պատրաստ են և կուղարկվեն բոլորովին ձրի լոյս տեսած համարների հետ՝ բաժանորդագինը ստանալուց անմիջապէս։

Բաժանորդագրվել կարելի է և վերադիր վճարով՝ (налож. плат.) 20 կ. աւելի արժէքով, այսինքն բաժանորդները վճարում են պօստին պրեմիաները ստանալուց 2 ր. 20 կ.։

Հասցէն՝ Тифлисъ—М., Вознесенская ул. № 8, главная к-ра ред. „Журналъ-Лечебникъ".

Թիֆլիսում բաժանորդագրութիւնը ընդունվում է նոյնպէս և Կենտրոնական գրավաճառանոցում։

(կ. չ. ու.) 165. 10—7

ԱՄՍԱԿԱՆ 100 ՌՈՒԲ. ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՎԱԾ ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁ

կարող է ունենալ իւրաքանչիւր ընտանիք կամ կին՝ աշխատելով յարմար կերպով իր բնտանիքում։ Հեռաւորութիւնը խոչընդոտ չէ լինում։ Պայմանները ուղարկում ենք ձրի։ 1-е Западное Т-во Вязальныхъ издѣлій. Варшава, Капуцинская 13—7.

(4.) (B. 15412) 0—3

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ

Նախկին օրդինատոր Պետերբուրգի սիֆիլ.-վեներ. կլինիկայի։ Ընդունում է հիւանդներին յատկապէս միզասեռային, վեներ., սիֆիլիսային հիւանդութեան. առաւ. ժամը 10—11 և երեկ. ժ. 6—8. Սեմեօնովսկայա փող., № 18 (Վօրօնցովի արձանի մօտ) առանձնապէս հիւանդների համար յարմարեցված բնակարանում։ Բժշկի բնակարան Սեմեօնովսկայա, № 16.

(չ. ու. կ.) 804. 100—64

ԲԺԻՇԿ

Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՎԵՑ նոր բնակարան Սօլօլակում, Բէբուտովսկայա փող. № 38.

Ներքին և երեխաների հիւանդ., մասնագէտ ստամոքսային և աղիքային հիւանդ.։ Էլեքտրոթէրապիա։ Ընդունելութիւնը առ. ժամը 10—11-ը և երեկ. ժամը 5—7-ը։

Տելեֆօն № 388.

(ա. օ.) 112. 100—22

Թիֆլիսի Կենտրոնական Գրավաճառանոցում

վաճառվում են հետևեալ գրքերը.

Հ. ՍԵՆԿԵՎԻՉ. Առանց դաւանանքի 1 ր. 50 կ.

ՎԱԼԱԴԵԱՆ. Ժառանգութիւն. դրամա 4 գործ. . . . գ. 25 կ.

ՇԱՆԹ. Վերժին. . . . գ. 60 կ.

» Դերասանուհին. . . . գ. 40 կ.

ՊԱՐՈՆԵԱՆ. Մեծապատիւ մուրացկաններ և Կամիթներ. . գ. 60 կ.

ԴԱՆՈՒՆՑԻՕ. Ջիօկօնդա. . գ. 15 կ.

ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷ. Նամուս. վէպ. 1 ր. —

Ստացված է մեծ քանակութեամբ նկարիչ Ֆէթվաճեանի ալբոմը Անիի աւերակների պատկերներով. . . գ. 1 ր. 20 կ.

Օտար քաղաքներից դիմել՝ Въ Тифлисъ, Центральная книжная торговля.

207. 1—1

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный